

Lietuvių surengtas festivalis „Book on!“ vaikų literatūros renginius Liuksemburge kilstelėjo į kitą lygmenį

Rugsėjo 23–24 dienomis Liuksemburge vyko tarptautinis vaikų literatūros festivalis „Book On!“, kuriame dalyvavo didelis būrys lietuvių vaikų knygų kūrėjų ir literatūros entuziastų. Festivalio sumanytojai ir organizatoriai – Vilniuje įsikūrusios literatūros pažinimo programos vaikams ir paaugliams „Vaikų žemė“ vadovas Justinas Vancevičius ir Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdybos narė, Liuksemburgo lituanistinės mokyklos „Avilys“ valdybos pirmininkė, branduolinės fizikos mokslų daktarė Jolanta Švedkauskaitė.

Indrė PLIUŠKYTĖ-ZALIECKIENĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Susipažinę Vilniuje, J. Vancevičiaus vestame projekto „Lyderių laikas“ skaitymo skatinimo seminare, jiedu dar prieš ketverius metus Liuksemburge suorganizavo pirmąją literatūrinę stovyklą Liuksemburgo ir aplinkinių šalių – Belgijos, Vokietijos ir Prancūzijos – lietuvių vaikams, o šiemet bendradarbiavimo rezultatu tapo tarptautinis trijų dienų festivalis, kuriame dalyvavo ne tik Lietuvos, bet ir Liuksemburgo, Belgijos, Portugalijos, Italijos, Ukrainos vaikų knygų rašytojai ir iliustruotojai.

Pradžia – vaikų literatūrinė stovykla

Jolanta šypsodamasi prisimena, kad sukviesti vaikus į pirmąją literatūrinę stovyklą nebuvo lengva. „Tėvai sakė, gal tu išprotėjai, mano vaikams literatūrinė stovykla bus neįdomu, jie nemėgsta skaityti“, – pasakoja J. Švedkauskaitė. Tačiau jau pirmos dienos vakare buvo akivaizdu, kad stovykla sulaukė pasisekimo – vaikai buvo sužavėti ir nenorėjo paleisti „Vaikų žemės“ komandos narių – Justino Vancevičiaus ir aktorės Mildos Noreikaitės. „Kai su Justinu ir Milda antros dienos rytą atvykome į stovyklą, tėvai su vaikais jau stovėjo prie durų“, – juokiasi Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdybos narė.

Jolanta Švedkauskaitė, Greta Alice, Justinas Vancevičius

Taip prasidėjo Liuksemburgo lietuvių bendruomenės ir „Vaikų žemės“ bendri gyvi ir nuotoliniai projektai – susitikimai su rašytojais, komiksų konkursai, knygiukų

dirbtuvės. „Tada pamačiau, kad jei vaikas sutinka gyvą rašytoją, jam knyga tampa kažkuo daugiau nei tik popieriumi“, – sako Jolanta Švedkauskaitė ir priduria, kad vaikai, suvokę, jog gali pasikalbėti su rašytoju, „klausia šimto vieno klausimo“, iš kurių dažniausi – kiek rašytojui metų ir ar jis turi vaikų.

Festivalyje dalyvavo penkiolika Lietuvos kūrėjų

Literatūros pažinimo programa vaikams ir paaugliams „Vaikų žemė“ Lietuvoje rengia daugybę skaitymo skatinimo iniciatyvų, vienija Lietuvos vaikų literatūros kūrėjus, neseniai Vilniaus MO muziejuje pristatė su vaikų literatūra susijusią parodą. Tarp programos veiklų – ir du kasmetiniai festivaliai: „Vaikų knygų sala“ rudenį Vilniuje ir „Nuotykiai tęsiasi“ vasarą Anykščiuose. Apie juos sužinojusiai J. Švedkauskaitei kilo mintis, kad dėl savo daugiakultūriškumo ir Liuksemburgas galėtų tapti puikia terpe panašiam festivaliui.

„Daugiakultūriškumas tapo ir iššūkiu, nes reikėjo apsispręsti, kuria kalba rengti festivalį, bet tuo pat metu atvėrė plačias galimybes kviestis autorius iš įvairių šalių“, – sako Justinas Vancevičius.

Idėja brendo trejus metus, o pernai Jolanta ir Justinas parašė projektą, kurį finansavo Lietuvos kultūros taryba, tad gautos lėšos suteikė galimybę atsivežti penkiolika lietuvių kūrėjų: Aušrą Kiudulaitę, Eveliną Daciūtę, Viliją Kvieskaitę, Beną Bėrantą, Gretą Alice, Liną Itagaki, Eleną Seleną, Ingą Dagilę, Tomą Dirgėlą, Justiną Žilinską, Eidvilę, Sigitą Pikturnaitę, Justiną Kaminskaitę, Gabrielę Penčylaitę, Dominyką Adomaitytę.

Festivalio lankytojai

„Viena iš pamatinių festivalio minčių – pristatyti Lietuvos autorius ir jų kūrinius, išverstus į vokiečių, prancūzų, italų, portugalų, belgų, ispanų ar anglų kalbas, kad renginys būtų skirtas ir vietos lietuvių bendruomenėms, ir užsienio skaitytojams“, – sako literatūros pažinimo programos vaikams ir paaugliams „Vaikų žemė“ vadovas Justinas Vancevičius. Kartu festivalis parodė, kad knygas galima ne tik skaityti, jomis galima vaikus įtraukti į gausybę įdomių veiklų.

„Man svarbu lietuvių bendruomenės narius įtraukti į įdomias veiklas, kad vaikams lietuvių kalba nebūtų nuobodi prievolė, kartu padėti jų tėvams rasti motyvacijos palaikyti lietuvių kalbos mokymąsi. Be to, svarbu ir pažinti kultūrą, kurioje gyvename, todėl siekėme įtraukti ir liuksemburgiečius vaikų literatūros kūrėjus. Ir dar norisi juos stumtelti, kad jie ko nors išmoktų iš lietuvių – juk visi dėl to tik laimės“, – šypsosi Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdybos narė.

Padėjo ir Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdyba, ir bendruomenės nariai

Jolanta Švedkauskaitė daugiau rūpinosi administracine dalimi ir logistika, o Justinas Vancevičius dirbo su autoriais. „Tačiau organizaciniai darbai natūraliai

susipynė, dalis atvažiavusių belgų rašytojų ir iliustruotojų buvo surasti Justino, italai – mano“, – sako J. Švedkauskaitė.

Nors didžioji dalis darbų gulė ant Jolantos ir Justino pečių, festivalio sumanytojams talkino gausus būrys kūrėjų, savanorių, lietuvių bendruomenės narių. Festivalyje veikė penkių Lietuvos ir penkių Liuksemburgo kūrėjų iliustracijų paroda „Tiltus tiesiantys vaizdai“, kurios koncepciją sugalvojo ir darbus surinko lietuvių iliustruotoja Greta Alice. Iliustruotojai teko iššūkis suplanuoti parodą erdvėje, kurią buvo mačiusi tik iš nuotraukų. „Organizuoti parodą per atstumą tikrai nemenkas iššūkis, bet rezultatas buvo džiugus ir man, ir lankytojams. Buvo itin smagu stebėti, kokios skirtingos temos, stiliai bei techniniai sprendimai vyrauja Lietuvos ir Liuksemburgo iliustruotojų meno scenoje“, – apibendrina Greta Alice.

Festivalio lankytojai Ingos Dagilės dirbtuvėse

Kitus žmones, padėjusius atlikti maketavimo, garso valdymo darbus Jolanta Švedkauskaitė rado Liuksemburgo lietuvių bendruomenėje: „Turime daug gabių žmonių. Tokių, kuriems paskambinęs pagalbos gali tikėtis jau kitą dieną“. Bendruomenėje J. Švedkauskaitė rado ir festivalio savanorius.

„Pamatai, ką žmonės gali ir kiek noro turi, nors kai kurių vaikai jau dideli, ir jiems vaikų literatūros festivalis jau lyg ir turėtų būti neįdomu“, – džiaugiasi Liuksemburgo lietuvė.

Lietuviai Liuksemburgo skaitytojus supažindino su vietos knygų kūrėjais

„Festivalyje buvo kalbų mišrainė, dirbtuvių metu darbavosi ir vertėjai, buvo veiklų ne tik vaikams, bet ir tėvams. Be to, festivalis ištraukė į dienos šviesą ir pačius liuksemburgiečius kūrėjus, nes iki šiol net ir Liuksemburgo mokyklos dažniau kviesdavosi ne vietinius, o kaimyninių šalių kūrėjus“, – pasakoja J. Švedkauskaitė. Rasti liuksemburgiečius kūrėjus iš pradžių buvo iššūkis – Jolanta ėjo į knygynus, bibliotekas, užsirašydavo kūrėjų pavardes ir jiems skambindavo. O kai jau buvo paviešinta informacija, kad toks festivalis vyks, Liuksemburgo kūrėjai ėmė patys ieškoti Jolantos. „Vienu momentu supratau, kad tiesiog nebespėju atsakinėti į visų žinutes“, – juokiasi J. Švedkauskaitė. Dalį kūrėjų pavyko pasikviesti šiemet, o kitiems jau teks palaukti kitų metų. Anot Liuksemburgo lietuvės, būtent festivalis parodė, kad Liuksemburgo kūrėjams aktualu yra turėti erdvę, kurioje jie galėtų bendrauti, keistis patirtimi.

Idėją palaikė ir su literatūra nesusiję Liuksemburgo fondai

Didžiausias postūmis festivaliui, anot Jolantos, buvo Lietuvos kultūros tarybos finansavimas ir Liuksemburgo savivaldybėje gautos patalpos. „Liuksemburge gauti patalpas yra kosminiai pinigai, ir niekas nevyksta taip, kaip buvau įpratusi Lietuvoje. Čia viską reikia planuoti metus į priekį, nepakanka trijų keturių mėnesių, tad jau dabar judinu viską kitiems metams“, – pasakoja J. Švedkauskaitė. Tačiau vien Lietuvos kultūros tarybos finansavimo neužteko, projektus Jolanta rašė ir Liuksemburgo kultūros ministerijai, ir įvairiems Liuksemburge veikiantiems fondams. Nors dažniausiai finansavimą kultūros iniciatyvoms gauti yra sudėtinga, šįkart idėją parėmė net ir tie fondai, kurių veiklos sritis visiškai nesusijusi su panašaus pobūdžio iniciatyvomis.

Lietuviai nustebino veiklų įvairove

„Liuksemburge dar nėra įprasta, kad rašytojai ir iliustruotojai veiktų su vaikais kažką daugiau, nei skaitytų knygą ir šnekėtųsi apie ją“, – teigia Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdybos narė. Lietuvių autorių siūlomų veiklų įvairovė nustebino ir festivalio partnerius iš Italijos.

„Man atrodo, festivalis leido mums praplėsti suvokimą, ką galima veikti literatūros festivalyje su vaikais“, – sako Jolanta. Justinas Vancevičius jai antrina teigdamas, kad Lietuvoje vykstančių veiklų, susijusių su vaikų knygomis, įvairovė didesnė, ir vietos kūrėjai galėjo tai pamatyti. „Lietuvoje autoriai dar rašydami knygą galvoja apie tai, kaip ją įdomiai pristatys vaikams“, – sako „Vaikų žemės“ vadovas ir priduria, kad šiandien vaikų literatūros kūrėjai konkuruoja dėl dėmesio su šiuolaikinėmis medijomis, o kadangi Lietuvoje skiriamas itin didelis dėmesys skaitymo skatinimui, be to, ir leidyklos iš autorių tikisi kokybiško turinio, lietuviai turi įgiję kur kas daugiau patirties ir kurdami knygas vaikams, ir bendraudami su skaitytojais. „Festivalis buvo sumanytas kaip pasikeitimo patirtimi platforma, kad mokytumėmės vieni iš kitų“, – sako J. Vancevičius.

Kokios buvo veiklos, taip nustebinusios festivalio dalyvius? „Dalis veiklų buvo skirtos susitikimams su kūrėjais ir jų vedamoms edukacijoms, dalis – kitoms knygų pristatymo formoms, pavyzdžiui, šešėlių teatrui „Mėlynoji paukštė“ pagal Elenos Selenos istoriją, grupės „Knygų vaikai“ koncertui. Dar buvo animaciniai filmai, instaliacijos“, – pasakoja „Vaikų žemės“ vadovas Justinas Vancevičius. Greta Alice vienu iš ryškesnių potyrių laiko gyvo muzikos kūrimo ir piešimo pasirodymą. „Kartu su muzikantais Claudine Muno ir Thierry Kinsch jaunuosius klausytojus kvietėme kartu sukurti gyvai iliustruojamą dainą. Pagrindiniu veikėju tapo pirmas pasiūlytas gyvūnas, o melodija prasidėjo nuo vieno iš vaikų suniūniuotos natos“, – pasakoja lietuvių iliustruotoja.

Claudine Muno su mažąja festivalio dalyve gyvo muzikos kūrimo ir piešimo pasirodymo metu

Jolanta prisimena antrą festivalio dieną sulaukusi tėvų priekaištų, kodėl neperspėjo, kad animacijos dirbtuvės bus tokios įdomios. „Vaikai su animatoriumi Danu Bereznicku kūrė filmuką, kurį parodėme antrą dieną, ir po to filmuko kiti vaikai klausė tėvų, kodėl ir jų nenuvedė į tas dirbtuves“, – šypsosi J. Švedkauskaitė.

Darbai tik prasidėjo

„Ir aš, ir Jolanta esame dar nelabai susipažinę su vietos vaikų literatūros lauku, jo bendruomenė nėra didelė, bet svarbi. Mums reikėjo susipažinti ir rašytojais, ir su iliustruotojais, su organizacijomis, ir tas darbas tik prasidėjo. Dar ne viską žinom, ne visus pažįstam, bet užmezgėm ryšius su Liuksemburgo kūrėjais ir toliau vystysime tinklaveiką“, – sako „Vaikų žemės“ vadovas Justinas Vancevičius. O Jolanta Švedkauskaitė apibendrina, kad „Book On!“ festivalis buvo sėkmingas, ir viliasi į jį pakviesti ir kitais metais.

Ramūno Astrausko ir „Vaikų žemės“ nuotraukos

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.